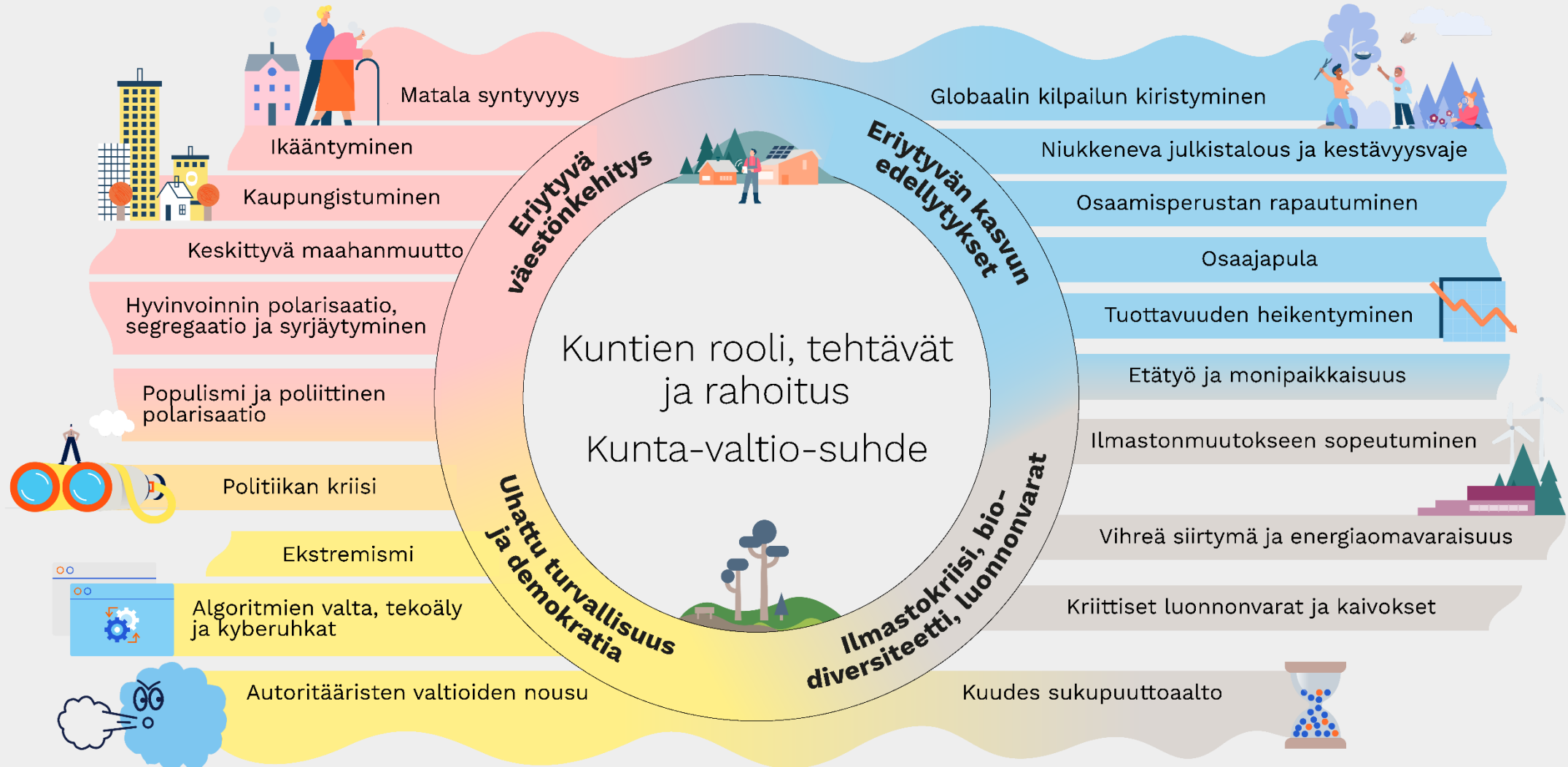

Lasten määrä vähenee – miten muutos vaikuttaa koulutukseen?

9.2.2026, Mari Sjöström, Juupajoki

Kuntien toimintaympäristöä haastavat muutosilmiöt

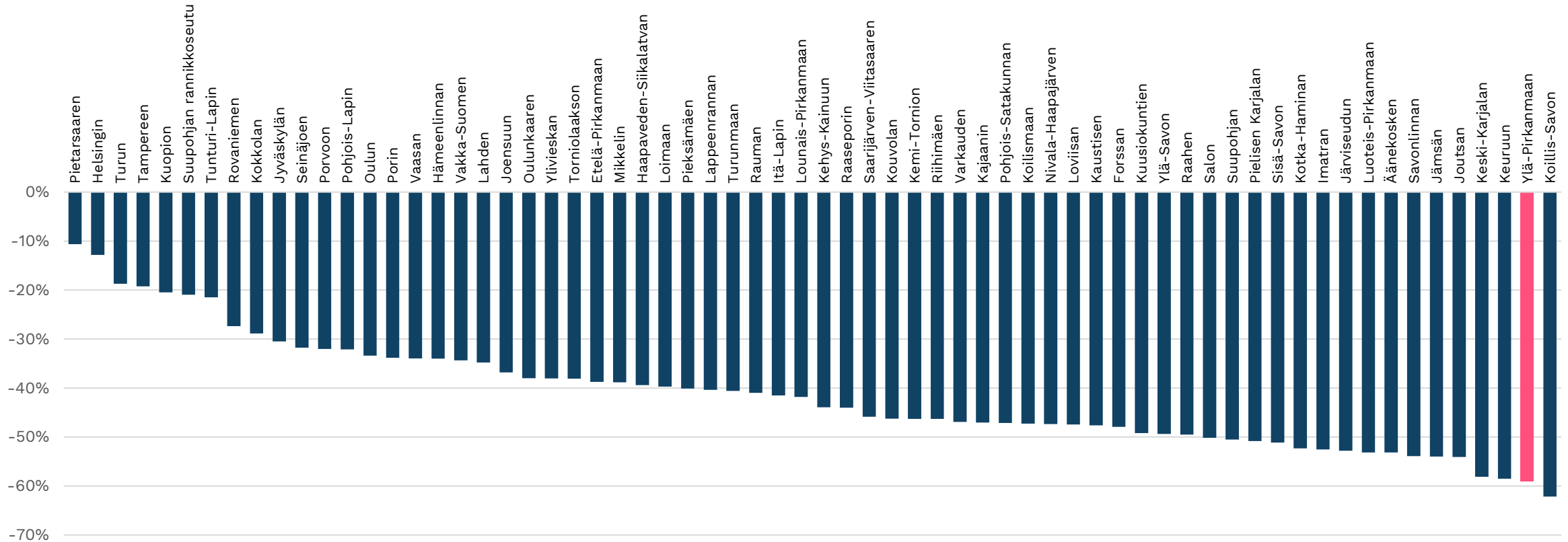
Syntyvyys on historiallisen alhaisella tasolla ja väestö ikääntyy.

Väestönmuutos tulee vaikuttamaan kasvatus- ja koulutuspalveluiden järjestämiseen kaikenlaisissa kunnissa.

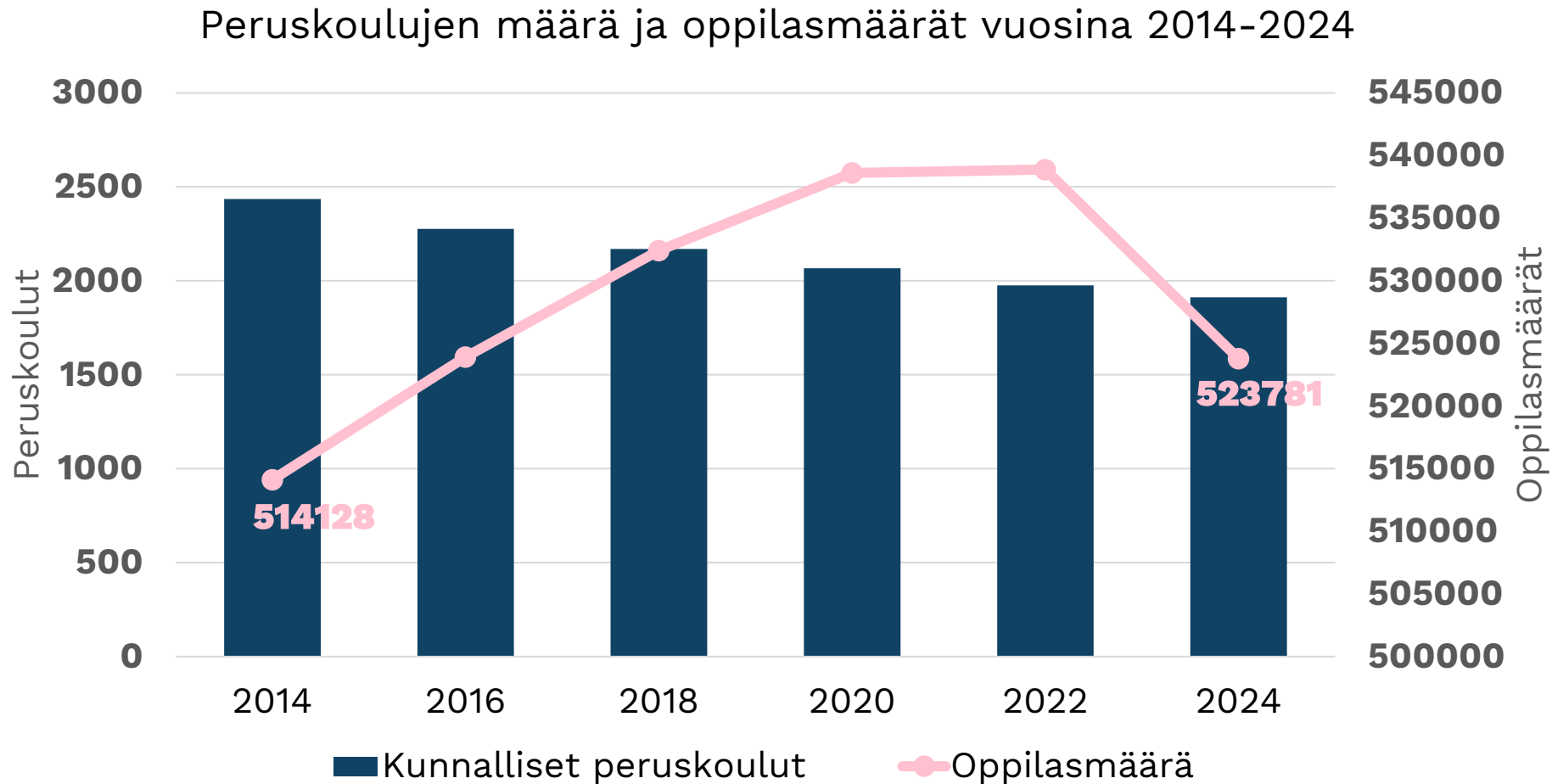
Miten koulutuksen saavutettavuudesta ja laadusta pystytään huolehtimaan taloudellisesti kestävällä tavalla?

Syntyvyyden lasku näkyi jo ajanjaksolla 2010-2024, 0-vuotiaiden määrä laski kaikissa seutukunnissa

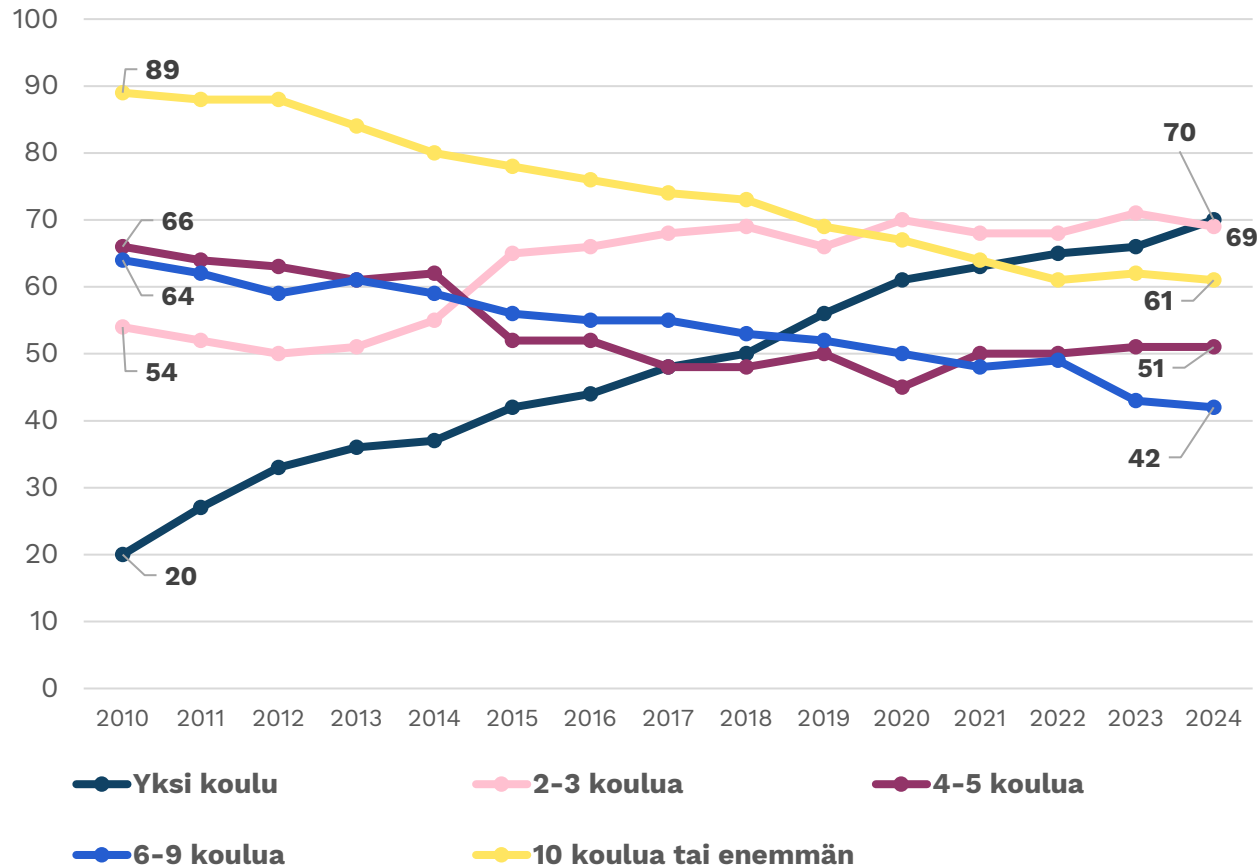
0-vuotiaat, muutos (%) 2010-2024 seutukunnittain (ei sis. Ahvenanmaata)

Peruskouluja lakkautettu kymmenessä vuodessa yli 500

Kunnat ja koulujen määrä kehitys 2010-2024

- Yhden koulun kuntien määrä on kasvanut 2010-luvulla, joten yhä useammassa kunnassa on enää yksi peruskoulu.
- Vuonna 2024 70 kunnassa on yksi peruskoulu.
- Vuonna 2024 lähes puolessa (139 kpl) Manner-Suomen kunnista koulujen määrä oli 1-3 peruskoulua.
- Vuonna 2024 niiden kuntien määrä, joissa kouluja oli neljä tai enemmän oli enää 154.

Syntyneiden määrä on romahtanut nopeasti!

Vuonna **2014**
Suomessa syntyi
noin **57 000** lasta.

Nämä lapset käyvät
peruskoulun
5. luokkaa.

2014

2024

Vuonna **2024**
Suomessa syntyi
hieman alle
44 000 lasta.

Nämä lapset ovat
varhaiskasvatusikäisiä.

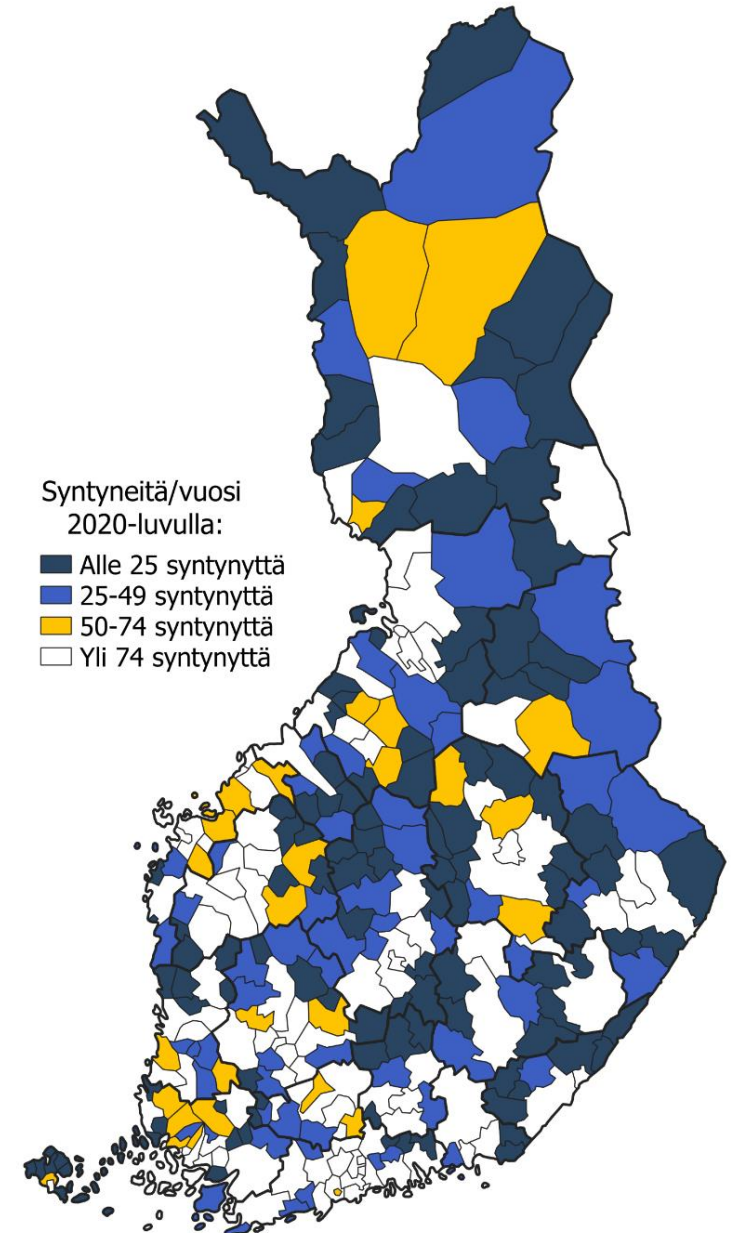
Missä kunnissa syntyi alle kolme koululuokkaa*?

120 kunnassa alle yksi koululuokka

62 kunnassa 1–2 koululuokkaa

29 kunnassa 2–3 koululuokkaa

***Jos koululuokka on 25 henkilöä**

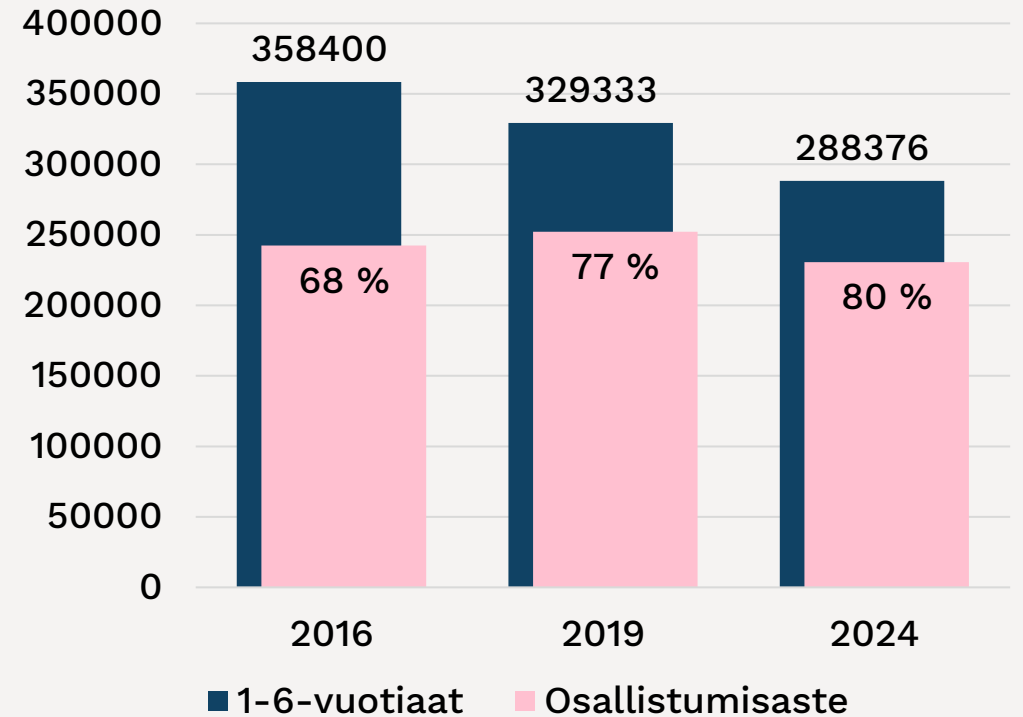

Väestömuutos varhaiskasvatukseen silmin

Lasten määrä vähentynyt noin 70 000 lapsella (v. 2016-2024).

Samaan aikaan osallistumisaste noussut 12 %-yksikköä, silti lapsia on varhaiskasvatuksessa aiempaa vähemmän.

Vuonna 2019 varhaiskasvatuksessa oli enemmän lapsia kuin koskaan ennen – tai sen jälkeen.

**2030-luvulla peruskoulussa
on 96 000 oppilasta
nykyhetkeä vähemmän.**

**25 oppilaan opetusryhminä
tämä tarkoittaisi 3 840
opetusryhmää nykyistä
vähemmän.**

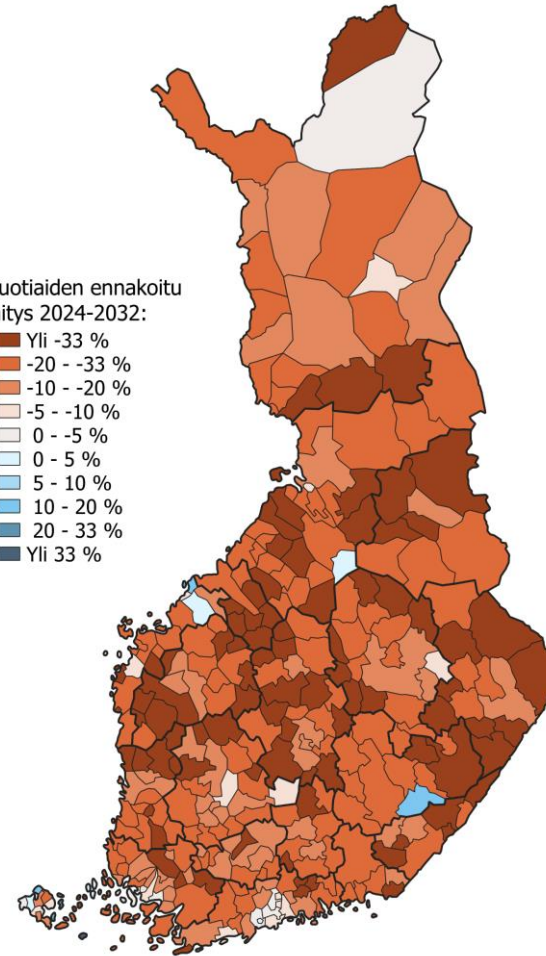
Kehitys ei toteudu kunnissa tasaisesti.

Peruskoulussa noin 96 000 oppilasta vähemmän vuoteen 2032 mennessä

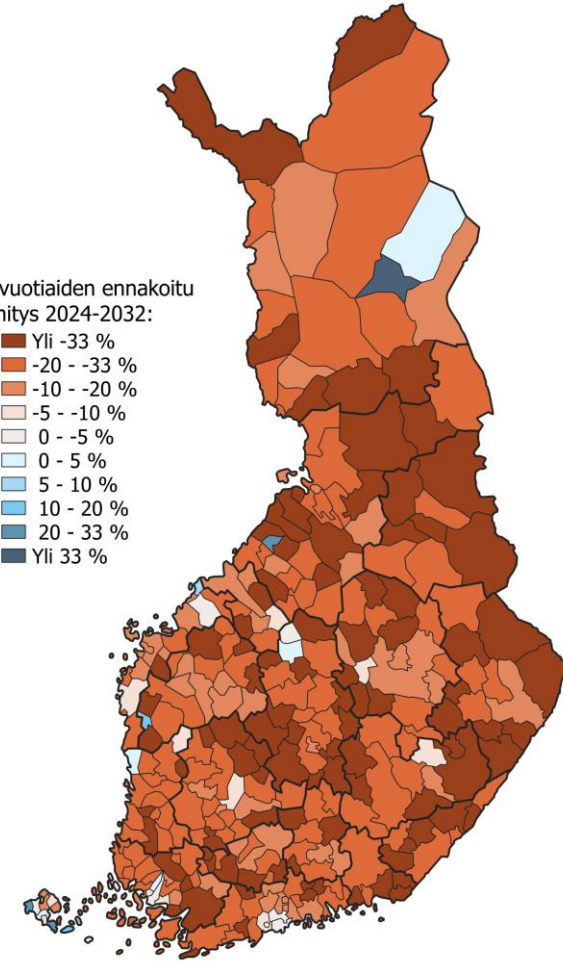
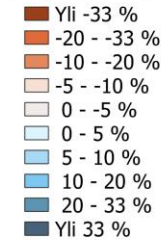
- **2020-luvun oppilasmäärän muutos on peruskoulun historian suurin.**
- Voimakas supistuminen on suora ja pitkälti vääjäämätön seuraus 2010-luvulla jo laskeneesta syntyvyydestä. Poikkeama tästä vaatisi maahanmuuton kasvua.
- Muuttoliike voi vaikuttaa kuntien keskinäiseen kehitykseen, mutta oletettavasti vain maltillisesti.
- Oppilasmäärän väheneminen heijastuu erityisesti alakouluikäisiin 2020-luvulla ja yläkouluikäisiin 2030-luvulla.
- **Koululaisikäluokat pienentyvät 2020-luvulla melkein kaikissa kunnissa,** sillä syntyvyyden lasku heijastui koko maahan.

7–12-vuotiaiden ennakoitu kehitys 2024-2032:

**Alakouluikäiset
2024-2032**

13–15-vuotiaiden ennakoitu kehitys 2024-2032:

**Yläkouluikäiset
2024-2032**

Sivistystoimi on kunnan suurin toimiala taloudellisesti ja toiminnallisesti

- **Kunnat käyttivät vuonna 2025 lähes 15 miljardia euroa**
 - **Varhaiskasvatukseen**
 - **Esiopetukseen**
 - **Perusopetukseen**

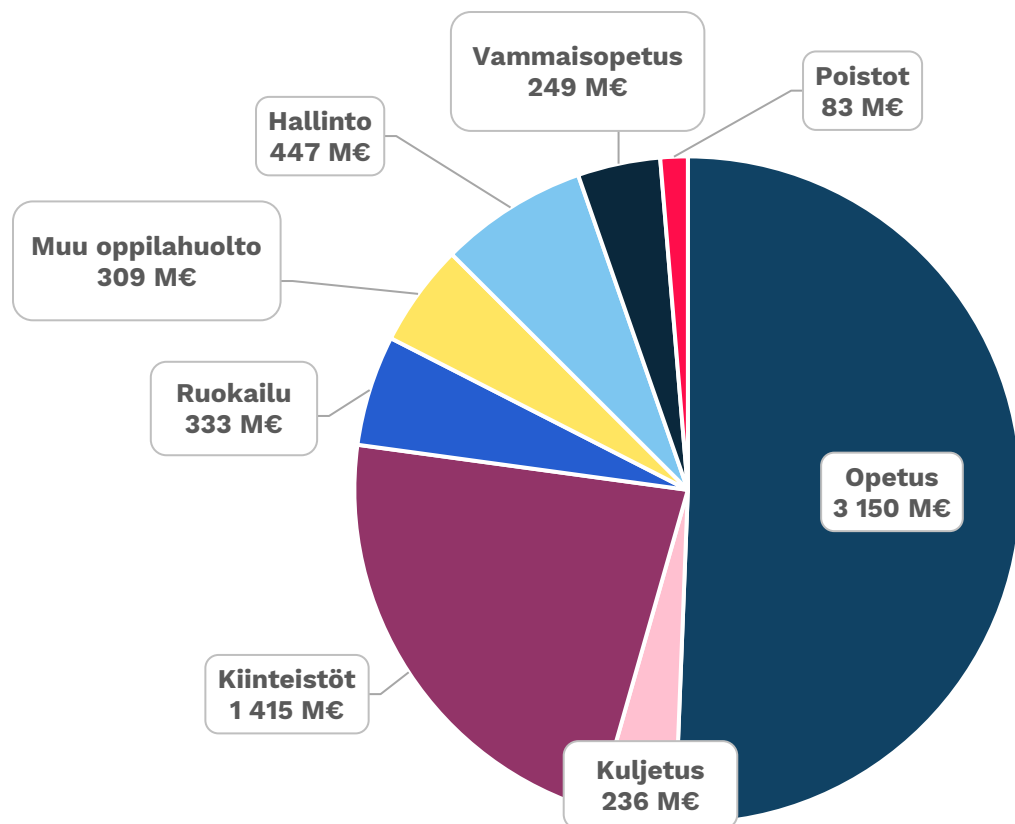
Noin 50 %
kuntien
budjetista

- Henkilöstökulut muodostavat noin puolet palveluiden menoista.
- Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestämisen kustannukset eivät laske samassa suhteessa kuin ikäluokat pienenevät!
- Kuntataloudessa toimintakulujen kehitys on suhteutettava lapsimäärän kehitykseen.

Kunnat käyttivät yli 6 miljardia perusopetukseen vuonna 2024

Käyttökustannukset 2024 yhteensä 6,2 mrd. euroa

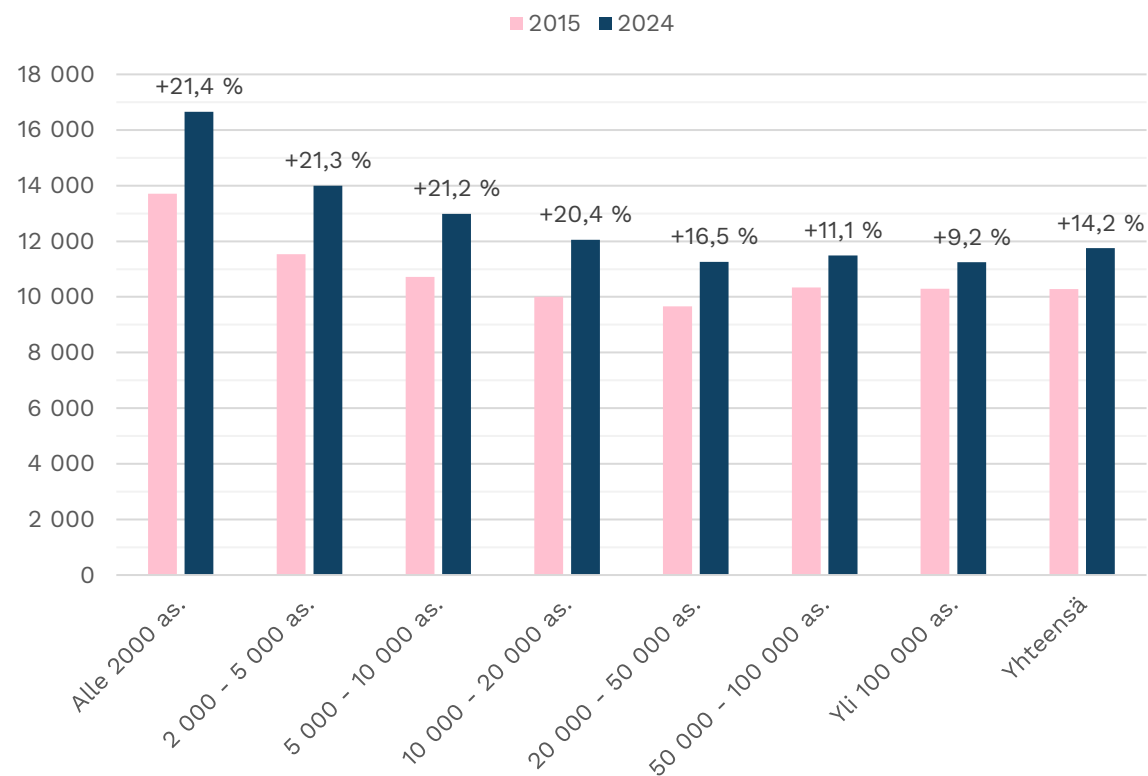
Perusopetuksen järjestämisen kustannuksia mm.

- opetus
- kiinteistöt
- koulukuljetukset
- ruokailu

Pienemmissä kunnissa kustannusten kasvu ollut suurinta vuosina 2015-2024

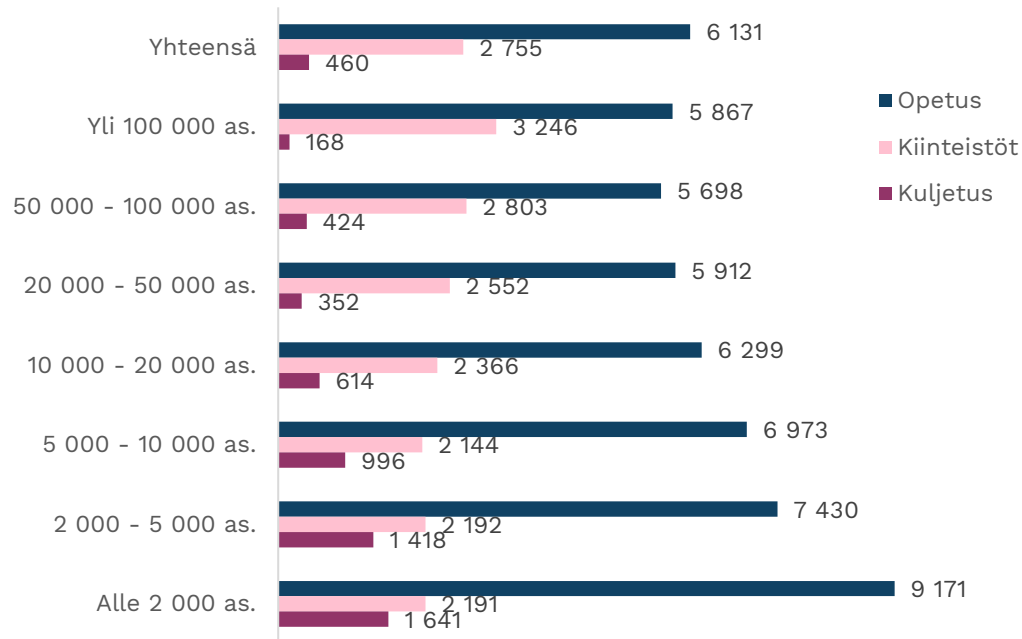
- **Kaikissa kuntaryhmissä oppilaskohtainen kustannus on noussut vuosina 2015-2024.** Kustannukset kasvoivat noin 18,8 prosentilla vuodesta 2015 vuoteen 2024, kun kasvusta poistetaan inflaation vaikutus.
- Kustannuskehitys on ollut sitä nopeampaa, mitä pienempien kuntien joukkoa katsotaan.
- Alle 2000 asukkaan kuntien kustannukset ovat kasvaneet 21 %, kun taas yli 100 000 asukkaan kaupunkien perusopetuksen kustannukset ovat kasvaneet vain noin 9 %.

Perusopetus euroa per oppilas 2015-2024 ja muutos (%) kuntakokoluokittain, vuoden 2024 rahassa

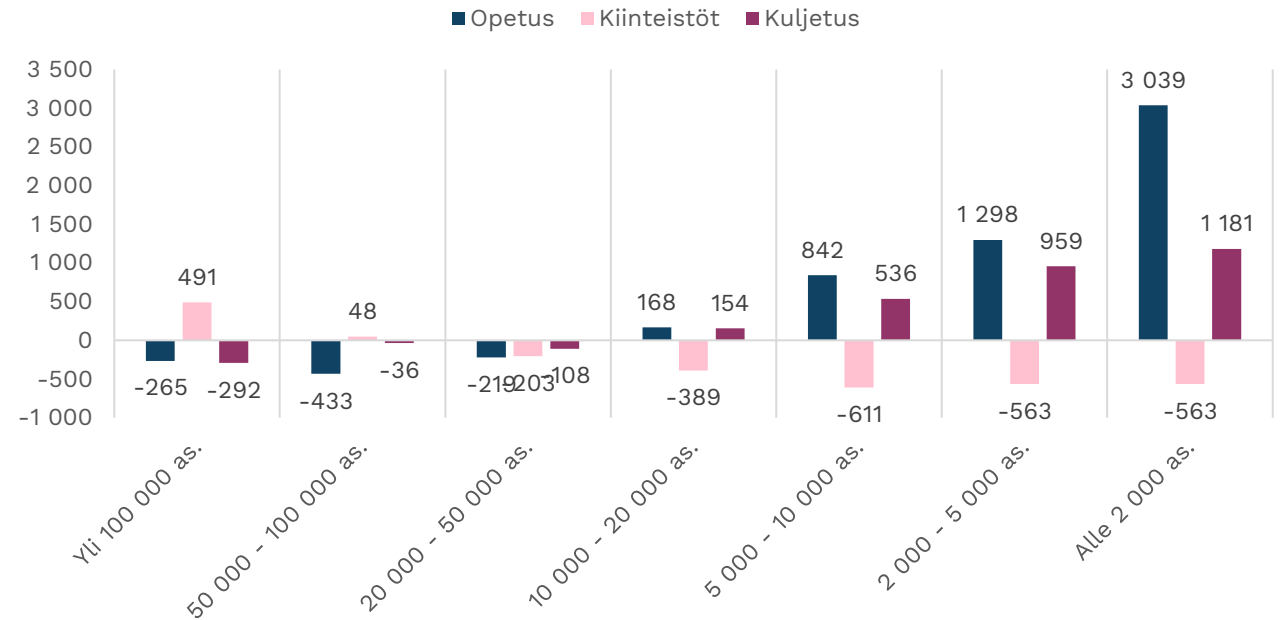

Toiminnoittaisia kustannuseroja €/oppilas – kuntakokoluokittain

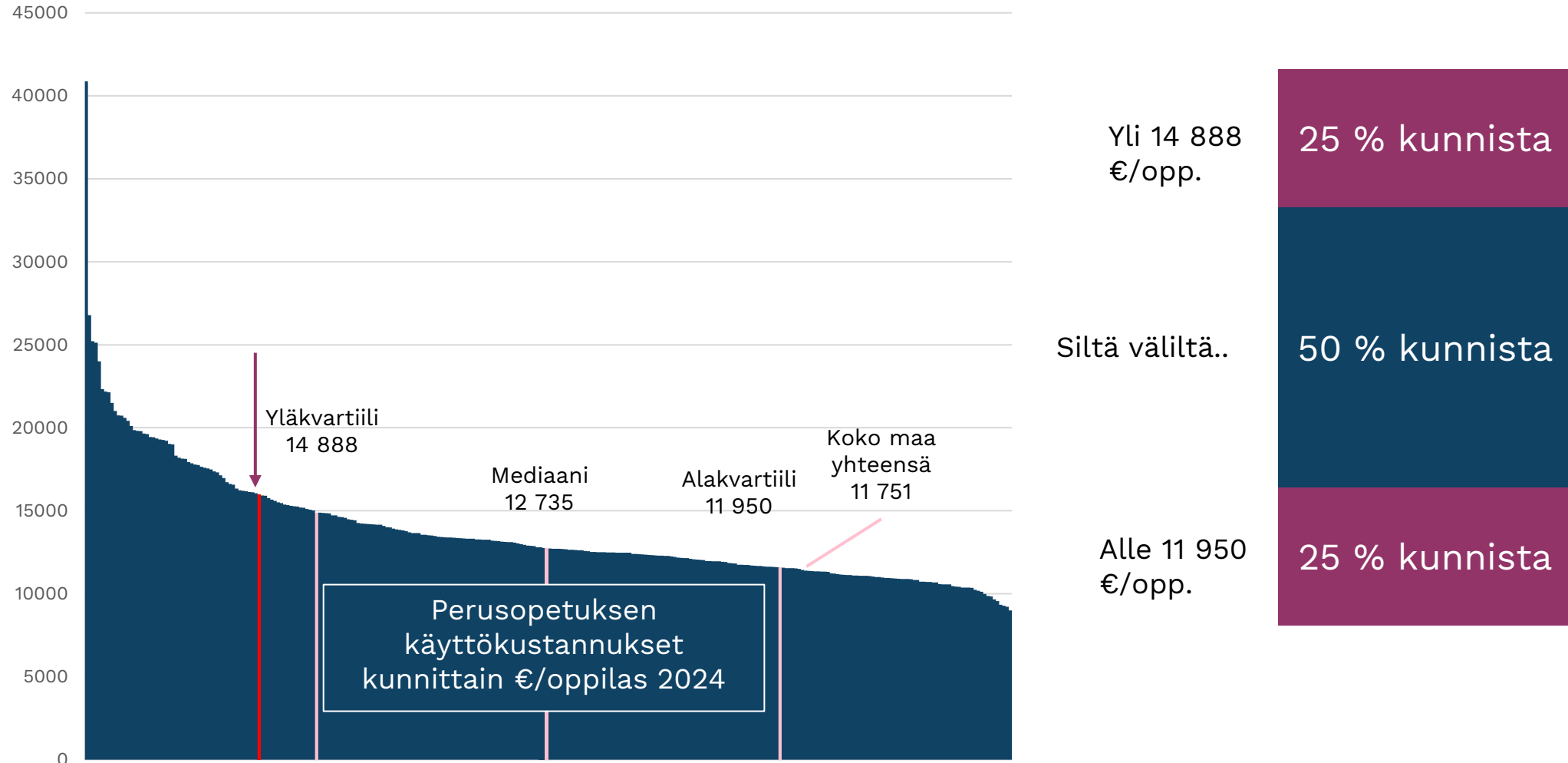
Toiminnoittaisia kustannuksia €/oppilas 2024 kuntakokoluokittain

Toiminnoittaisia kustannuksia 2024 kuntakokoluokittain, €/oppilas ero koko maan keskiarvoon

Perusopetuksen käyttökustannusten vaihtelu vuonna 2024

Väestönmurros järjestyttää kuntia ja palveluja – kansalliset kehittämistoimet

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmä

- Suomen kuntien olevan murroksessa, jossa **väestökehitys, taloustilanne, eriytyminen** ja monet muut ilmiöt edellyttävät **kuntien uudistumista ja uudistamista**.
- On tärkeää, että koko Suomi pysyy elinvoimaisena ja kuntien ja kaupunkien rooli kasvun mahdollistajana tunnustetaan.
- **Jokaisen kunnan on pystyttävä tarjoamaan perustuslain mukaisesti peruspalvelut erityisesti sivistyspalveluissa.** Hallitusohjelman mukaisesti hallitus vahvistaa kaikkien **lasten sivistyksellisten perusoikeuksien yhdenvertaista toteutumista**.
- **Työryhmän loppuraportti julkaistaan 12.3.2026**

Työryhmä pohtimaan, miten väestönkehityksen haasteisiin vastataan perusopetuksen järjestämisessä

opetus- ja kulttuuriministeriö

20.2.2024 15.12 TIEDOTE

Opetusministeri Anna-Maja Henriksson on asettanut laajapohjaisen työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella esitys, miten väestönkehityksen nykyisiin ja tuleviin haasteisiin vastataan perusopetuksen järjestämisessä. Selvitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteisiin.

Kuntaliitto: Tarvitaan parlamentaarinen valmistelu palvelu- ja kuntarakenteen uudistamiseksi

TYÖN OSA-ALUEET

1. **Perustuslaillinen selvitys** perustuslain tulkinnasta perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta kuntapalveluissa. Toteutuvatko oikeudet tällä hetkellä?
2. Poliittinen arvokeskustelu ja näkymä siitä, mikä **kunnan palvelulupaus kuntalaisilleen tulevaisuudessa on lainsäädännön, väestökehityksen ja resurssien näkökulmasta.**
3. Päätöksenteko siitä, **millaista kunta- ja palvelurakennetta palvelulupauksen toteuttaminen** edellyttää ottaen huomioon väestökehitykseen ja taloudellisiin reunaehtoihin liittyvät tekijät.

Parlamentaarinen työ käynnistymässä

Nyttten vai sitten?

Ikäluokkien pieneneminen haastaa koulutuksen järjestämistä jo nyt...

Mitä se käytännössä tarkoittaa?

- Koulujen oppilasmäärä pienenee, varhaiskasvatuksen lapsimäärä vähenee - **palveluverkkotarkastelut**
- **Kustannukset eivät laske** samassa suhteessa kuin oppilasmäärä pienenee, vaan oppilaskohtaiset kustannukset vaikuttaa kasvavan. Samaan aikaan valtionrahoitus pienenee. Kunnan taloudellinen taakka kasvaa.
- Kelpoisten opettajien tarve ja saatavuus: Pätevien opettajien saaminen alueille, joissa on vähän lapsia on haastavaa.
 - Tarvitaan yhä enemmän opettajia, joilla monta eri kelpoisuutta (luokanopettaja/aineenopettaja, erityisopettaja/erityisluokanopettaja jne.).

Lapsimäärän muutoksen seuranta ja ennakointi on palveluverkkoasiana keskeinen sekä kuntatalouden kovinta ydintä.

Miten ratkaisemme?

Koulutuksen laadun ja saavutettavuuden

Lasten ja nuorten osaamisen

Henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin

Kestävän talouden, kun ikäluokat pienenevät?

**Mihin kannattaa panostaa?
Voidaanko jostain luopua?**

Älykäs sopeutuminen on vaihtoehtojen tarkastelua ja näkökulman muutoksia

- **Kuntien välinen yhteistyö on kunnille mahdollisuus kehittää koulutuspalveluita muuttuvassa toimintaympäristössä.**

Ajankohtainen valtionavustus

suomi | [svenska](#)

Kuntien välistä yhteistyötä perusopetuksen järjestämisessä vahvistetaan 8 miljoonalla

opetus- ja kulttuuriministeriö

15.1.2026 9.30 **TIEDOTE**

Opetus- ja kulttuuriministeriö on avannut valtionavustushaun kuntien välisen yhteistyön vahvistamiseen perusopetuksen järjestämisessä. Hankeavustuksen tavoitteena on kuntien välisen yhteistyön vahvistaminen perusopetuksen yhdenvertaisen saavutettavuuden turvaamiseksi, kun perusopetuksen oppilasmäärä kääntyy voimakkaaseen laskuun.

Väestönmuutos vaikuttaa perusopetuksen järjestämisedellytyksiin erityisesti pienissä kunnissa. Avustusta kohdennetaan erityisesti väestökehitykseltään vaikeassa asemassa oleviin pieneneviin kuntiin.

Avustusta on haettavissa vuosille 2026–2028 (31.7.2028 saakka) yhteensä 8 miljoonaa euroa.

Linkki: <https://www.haeavustuksia.fi/fi/haku/va-okm-2026-4/hakuilmoitus/perustiedot>

**Hakuaika 15.1.2026 -
23.4.2026!**

Yhteistyö voi olla monenlaista ja monentasoista – aina se kannattaa

Rakenteellista

- Kuntalain 8 luku
- Esim. vastuukuntamalli tai kuntayhtymä
- Sitoutunutta, kauas katsovaa

Kuntaliiton opas

<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2024/2285-perusopetuksen-jarjestaminen-kuntien-yhteistyona>

Toiminnallista

- osittaista yhteistyötä
- esim. opettajayhteistyö tai yhteinen opetustarjonta
- tarpeet kasvussa

Verkostomaista

- Kollegiaalista yhteistyötä
- Osaamisen vahvistaminen
- Kehittämishankkeet

**Monet ratkaisun
avaimet ovat
kunnilla itsellään,
mutta kunnat
tarvitsevat
kannustusta ja
joustoja kehittää
perusopetusta.**

Kiitos!

Mari Sjöström
Hyvinvointi- ja sivistysyksikkö
Puh 050 575 8622
mari.sjostrom@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

